

35 שליח ציבור וכן ורנן בתפילה, ויש לו בנים שצריך לפרנסם, וביתו
36 ריקם – אין לו במה לפרנסם, כדי שיהא לבו שלם בתפילה, שמתוך
37 שנפשו עגומה עליו הוא מכוון יותר, ואומר לפניו בחזרת
38 התפילה עשרים וארבעה ברכות. שמונה עשרה ברכות שמתפללים
39 בכל יום, ומוסיף עליהן אחרי ברכת 'ראה נא בעניני עירך' עוד שש
40 ברכות, ואלו הן: א.ב. פסוקי זכרונות ושופרות, כבתפילת מוסף
41 של ראש השנה. ג. מזמור (תהלים קכ) 'אל ה' בצרתה לי קראתי
42 ויענני'. ד. מזמור (שם קכא) 'אשא עיני אל הקרנים'. ה. מזמור (שם קל)
43 'ממעמקים קראתיך ה''. ו. מזמור (שם קכ) 'תפלה לעני כי יענה'.
44 וחותם כל ברכה בשם כמבואר להלן.
45 רבי יהודה אומר, לא היה צריך לומר בברכות הראשונות פסוקי
46 זכרונות ושופרות, אלא אומר תחיתו פרשת 'עב כי יהיה בארץ
47 דבר כי יהיה' וגו' (מלכים א' ח לידג), ופרשת 'אשר היה דבר ה' אל
48 ירמיהו על דברי הנבירות' וגו' (ירמיהו יד א"ט).
49 ואומר חותמיהו – חתימת הברכות מעניינים וכדלהלן, על הברכה
50 הראשונה שהיא ברכת 'ראה נא בעניני' ואינה כלולה בששת
51 הברכות שהוסיפו, לפי שאינה תוספת ברכה שלימה, לאחר
52 שמוסיף ומזכיר מענין העקידה הוא אומר, מי שענה את אברהם
53 בחר המורה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה, ברוך
54 אתה ה' גואל ישראל. על הברכה השנייה הפותחת בפסוקי זכרונות,
55 הוא אומר בסיומה, מי שענה את אבותינו על ים סוף, הוא יענה
56 אתכם וישמע קול צעקתכם היום הזה, ברוך אתה ה' זוכר הנשכחות.
57 על הברכה השלישית הפותחת בפסוקי שופרות הוא אומר, מי
58 שענה את יהושע בנגל הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום
59 הזה, ברוך אתה ה' שומע תרועה. על הברכה הרביעית הפותחת
60 במזמור 'בצרתה לי קראתי ויענני' הוא אומר, מי שענה את שמואל
61 במצפה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה, ברוך
62 אתה ה' שומע צעקה. על הברכה החמישית הפותחת במזמור 'אשא
63 עיני אל ההרים' הוא אומר, מי שענה את אליהו בחר הנבטל הוא
64 יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה, ברוך אתה ה' שומע
65 תפלה. על הברכה הששית הפותחת במזמור 'ממעמקים קראתיך
66 ה' הוא אומר, מי שענה את יונה ממעי הדג הוא יענה אתכם וישמע
67 בקול צעקתכם היום הזה, ברוך אתה ה' העונה בעת צרה. ועל
68 הברכה השביעית ושישית מהברכות הנוספות הפותחת במזמור
69 'תפילה לעני' הוא אומר, מי שענה את דוד ואת שלמה בנו
70 בירושלים, הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה, ברוך
71 אתה ה' המרחם על הארץ.
72 המשנה מביאה מעשה בענין תפילה בתענית: משה

1 לבה נפש למתעב גוי לעבד משלים מלכים וראו וקמו' – ישראל
2 הבזויים ומתועבים על ידי הגויים ועבדים מושלים בהם, לעתיד
3 לבא יראום מלכים ויקומו לקראתם. ושרים בהשתחויה, דכתיב
4 בהמשך הפסוק 'שרים וישתחוו'.
5 מתקנה לה – הקשה רבי וידא, ואיתימא ויש אומרים שמקשה זאת
6 רבי שמואל בר נחמני, אי היה כתיב – אם היה כתוב '(ו)שרים
7 וישתחוו', כדקאמר – האמת כדברך, אך השתא (עתה) דכתיב
8 'שרים וישתחוו' עם האות וא"ו, משמע שעושים זאת בנוסף לקימה
9 המפורשת בתחילת הפסוק, והא וקא עבד – זה וזה עושים, קמים
10 ומשתחוים.
11 אמר רב נחמן בר יצחק, אף אני אומר דורש בענין, שלעתיד לבא
12 לא תכל יזכו לאורה ולא תכל יזכו לשמחה, אלא צדיקים יזכו
13 לאורה, וישירים החשובים מהם יזכו לשמחה. צדיקים לאורה, דכתיב
14 (תהלים צו יא) 'אור זרע לצדיק'. ולישרים שמחה, דכתיב בהמשך
15 הפסוק 'ולישירי לב שמחה'.

הדרן עלך מאימתי

פרק שני – סדר תעניות ביצר

16 בפרק זה יבוארו ענייני וסדר תפילות שבעת התעניות האחרונות
17 שתיקנו חכמים על עצירת גשמים, אלו תעניות מתענים כהנים
18 העובדים במקדש, ובאלו ימים ראוי לקבוע תעניות ציבור.

משנה

21 המשנה מבארת את סדר היום בתעניות האחרונות: סדר תעניות
22 ביצר, מוציאין את התיבה – ארון הקודש עם ספר התורה לרחוקה
23 של עיר, ונותנין אפר מקלה – אפר שריפה על גבי התיבה ובראש
24 הנשיא ובראש אב בית דין, וכן כל אחד ואחד נותן בראשו.
25 הוקן שבהן אומר לפניו דברי בבושין – דברים הכובשים את הלב,
26 להחזירם בתשובה. וכך אומר, אחינו, לא נאמר באנשי יגוה לאחר
27 שהתענו ושובו מדרכם הרעה 'וירא אלהים את שקם ואת תעניתם',
28 אלא כך נאמר (יחזקאל ג י), 'וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם
29 הרעה', הרי שעיקר הדבר הגורם לביטול הגזירות הוא החלטת
30 האדם בליבו לחזור בתשובה, ואין התענית אלא הכנה לתשובה.
31 ובקבלה הוא אומר – וכן אומר הכתוב בנביאים (יזאל ב יג), 'וקרעו
32 לבבכם ואל בגדיכם ושובו אל ה' אלהיכם'.
33 לאחר שסיים הוקן דבריו עמדו בתפלה, והיו מורידין לפני התיבה
34

אגרות קודש

ב"ה, כ"ג סיון, תשי"ח

ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

...במ"ש שעדיין לא מצא משרה וכו' - כבר ידוע דעתי שכל אלו המסוגלים ומוכשרים לזה,

צריכים לנצל כשרונותיהם דוקא בשטח החינוך על טהרת הקדש ובעפר בתקופתנו ובאה"ק ת"ו אשר
עיני ה"א בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, ומהנכון וטוב שיבוא בדברים עם הנהלת הרשת אשר
באה"ק ת"ו בהנוגע למשרה באחד בתי ספר החבדי"ם והשי"ת יצלחו.

תענית דף טו עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום חמישי) קמג

אֵלָא לעולם סדר שֵׁלשׁ תַּעֲנִיּוֹת הָרָאשׁוֹנוֹת הוּא שְׁנֵי וְחֲמִישִׁי וְשְׁנֵי, 57
ואחר שהתענו בשני, כבר יודעים המוכרים שמרבים לקנות 58
במוצאי חמישי מפני התענית. וְשֵׁלשׁ תַּעֲנִיּוֹת שְׁנֵי אִפְשָׁר 59
להתענות אף חֲמִישִׁי שְׁנֵי וְחֲמִישִׁי, שכבר יודעים המוכרים שמרבים 60
לקנות במוצאי תענית. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כִּשְׁם שְׁאֵין מִתְחִילִים אֵת 61
הָרָאשׁוֹנוֹת בְּחֲמִישִׁי, כֵּךְ גַּם לֹא מִתְחִילִים בּו אֵת הַשְּׁנֵיּוֹת וְלֹא אֵת 62
הָאֲחֵרוֹנוֹת, וְלֵעֹלָם אֵין מִתְחִילִים לַהֲתַעֲנוֹת אִלָּא בְּיוֹם שֵׁנִי. 63
אֵין גּוֹרֵרִין תַּעֲנִית עַל הַצָּבֹר בְּרָאשֵׁי חֲדָשִׁים שִׁנְקָרַיִם 'מועד', וְלֹא 64
בְּחֻנְפָּה וּבְפֻרִים שֶׁהֵם מִדְּמִיִּים טוֹבִים הַכְּתוּבִים בְּמַגִּילַת תַּעֲנִית. 65
וְאֵם הַתְּחִילוּ אֵת סִדְרַת הַתַּעֲנִיּוֹת קוֹדֵם שֶׁבֹאוּ יָמִים אֵלּוּ, וְאַחַת 66
הַתַּעֲנִיּוֹת חֹלָה בָּהֶם, אֵין מְפַסְּקִין לַהֲתַעֲנוֹת, וּמִתַּעֲנִים אִף בְּיוֹם זֶה, 67
דְּכָרִי רַבֵּן גְּמִלְיָאֵל. אָמַר רַבִּי מֵאִיר, אִף עַל פִּי שְׁאֵמַר רַבֵּן גְּמִלְיָאֵל 68
שֶׁאֵם הַתְּחִילוּ אֵין מְפַסְּקִין, מוֹדֵה הִיָּה שְׁאֵין מְשַׁלְּמִין אֵת הַתַּעֲנִית 69
בְּיָמִים אֵלּוּ עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים, אִלָּא אוֹכְלִים בָּהֶם סִמּוּךְ לִשְׁקִיעַת 70
הַחֲמָה. וְכֵן הָדִין לִגְבִי תַּשְׁעָה בְּאֵם שֶׁחָל לְהִיּוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת 71
שְׁאוּכְלִים סִמּוּךְ לִשְׁקִיעַת הַחֲמָה, שֶׁאֵין זֶה מַכְבּוֹד הַשַּׁבָּת לַהֲכַנִּיסָה 72
כִּשְׁהוּא רַעַב. 73

גמרא

שְׁנֵינוּ בַּמִּשְׁנָה: סִדְרַת תַּעֲנִיּוֹת בִּיצֵה, מוֹצִיאִין אֵת הַתִּיבָה ב'ו' לַרְחוּבָה 75
שֶׁל עִיר. שְׁוֹאֵלֶת הַגִּמְרָא: הֲאֵם אֵבָן כֵּךְ עוֹשִׂים בְּכָל סִדְרֵי הַתַּעֲנִיּוֹת, 76
וְאִפְּלוּ בְּקִמְיִיתָא – בְּשֵׁנֵי הַסִּדְרִים הָרָאשׁוֹנִים. וְרַמְיָנָהּ, שְׁנֵינוּ 77
בְּבִרְיִיתָא, בְּשֵׁלשׁ תַּעֲנִיּוֹת רָאשׁוֹנוֹת וְשְׁנֵי נִכְנָסִים לְבֵית הַנִּכְנָסָת 78
וּמִתְפַּלְּלִין בְּדָרֵךְ שְׁמִתְפַּלְּלִין כָּל הַשָּׁנָה בְּכֹלָה, וּבִשְׁבַע תַּעֲנִיּוֹת 79
אֲחֵרוֹנוֹת מוֹצִיאִין אֵת הַתִּיבָה – אֶרֶון הַקּוֹדֵשׁ לַרְחוּבָה שֶׁל עִיר, 80
וְנֹתֵנִין אִפְּרָעַל עַל גְּבִי הַתִּיבָה וּבְרָאשׁ חֲנִשָּׂא וּבְרָאשׁ אֵב בֵּית דִּין, וְכָל 81
אֶחָד וְאֶחָד מֵהַצִּיּוֹר נוֹטֵל אִפְּרָעַל וְנֹתֵן בְּרָאשׁוֹ. רַבִּי נָתָן אָמַר, אִפְּרָעַל 82
מְקַלָּה – אִפְּרָעַל חֵן מְבִיאִין, לְהַזְכִּיר אִפְּרָעַל שֶׁל יִצְחָק. מְבֹאֵר 83
שֶׁאֵין מוֹצִיאִים אֵת הַתִּיבָה אִלָּא בִּשְׁבַע תַּעֲנִיּוֹת אֲחֵרוֹנוֹת. 84
מִתְרַצֵּת הַגִּמְרָא: אָמַר רַב פֶּסָא, כִּי תֵּנִן נְמִי מִתְנִיתִין – גַּם הַסִּדֵּר 85
הַשֵּׁנִי בַּמִּשְׁנָתָהּ, אֲשַׁבַּע אֲחֵרוֹנוֹת תֵּנִן – עוֹלָה רַק עַל שְׁבַע תַּעֲנִיּוֹת 86
אֲחֵרוֹנוֹת. 87
שְׁנֵינוּ בַּמִּשְׁנָה, שֶׁתְּחִילָה נֹתֵנִים אִפְּרָעַל עַל הַתִּיבָה, וְאַחֲרָיָהּ מִכֵּן בְּרָאשׁ 88
חֲנִשָּׂא וְאֵב בֵּית דִּין, וְהָדֵר תֵּנִי – וְרַק אַחֲרָיָהּ כֵּךְ כְּתוּב שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד 89
(נוֹטֵל וְ)נֹתֵן בְּרָאשׁוֹ. מִקְשָׁה הַגִּמְרָא: אֵינִי – הֲאֵם אֵבָן זֶה הַסִּדֵּר 90
הַנּוֹבֵן, (וְהַתֵּנִן) [וְהַתֵּנִינָא], רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּגִדּוּלָה – בְּסִתָּם מִצּוּחַ שְׁאִינָה 91
לְפֹרַעַנוֹת, מִתְחִילִין מִן הַגִּדּוּל, וּבְקִלְלָה – בְּדַבְרֵים שֶׁל פּוֹרַעַנוֹת 92
מִתְחִילִין מִן הַתֵּנִי. בְּגִדּוּלָה מִתְחִילִין מִן הַגִּדּוּל, שְׁאֵמַר (וּקְרָא י') 93
'וְאִמַּר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן וְאֶל־עֲזָרָה וְלִאֲחֵימֵר בְּנֵי, רֵאשִׁיכֶם אֵל 94
תִּפְרָעוּ, הִרִי שְׁבַסְתֶּם מִצּוּחַ מִזְכִּיר אֵת אֱהֲרֹן לִפְנֵי בְּנָיו. וּבְקִלְלָה 95
מִתְחִילִין מִן הַתֵּנִי, (דָּאֵמַר מַר) שֶׁהִרִי בְּתַחֲלָה נִתְקַלֵּל הַנֶּחֱשׁ, וְאַחֲרָיָהּ 96
כֵּךְ נִתְקַלֵּל חֲתָה, וְרַק אַחֲרָיָהּ כֵּךְ נִתְקַלֵּל אָדָם (בְּרָאשִׁית א'). הִרִי שְׁבַקֵּלָה 97
מִתְחִילִים מִהֶקְטָן, וּמִדּוּעַ בְּנִיתָהּ הָאִפְּרָעַל הָבָא עַל פּוֹרַעַנוֹת 98
מִתְחִילִים מִהַחֲשׁוּבִים. מִתְרַצֵּת הַגִּמְרָא: הָאֵם חֲשִׁיבוֹתָא לְדִידָהּ – 99
נִתְנָת הָאִפְּרָעַל בְּרָאשׁ דְּכָר חֲשִׁבוֹתָהּ הִיא לָהֶם, דָּאֲמַרִּי לָהּ – 100
שְׁכֵאלוּ אוֹמְרִים לָהֶם, אַתּוֹן חֲשִׁבוֹתָהּ לְמִיבְעֵי עֲלֹן רַחֲמֵי אֲבִילִי 101
עֲלֵמָא – אַתֶּם חֲשׁוּבִים לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל כָּל הָעוֹלָם. 102
שְׁנֵינוּ בַּמִּשְׁנָה, שְׁנוֹתֵן אֶחָד מֵהֶם אִפְּרָעַל עַל רֹאשׁ הַנִּשְׂאִי וְאֵב בֵּית 103
דִּין (כָּל אֶחָד וְאֶחָד (נוֹטֵל וְ)נֹתֵן בְּרָאשׁוֹ. אָמַר רַב אֲדָא) וְכָל אֶחָד 104
וְאֶחָד (נוֹטֵל וְ)נֹתֵן לְעֶצְמוֹ בְּרָאשׁוֹ. מִקְשָׁה הַגִּמְרָא: נִשְׂאִי וְאֵב בֵּית 105
דִּין נְמִי נִשְׁקָלוּ אִינְהוּ וְנִינְהוּ בְּרָאשֵׁיהוּ – אִף הֵם יִטְלוּ וְיִנְחוּ לְעֶצְמָם, 106
וּמֵאִי שְׂנָא דְשָׁקִיל אִינְשֵׁי אֲחֵרִינָא וּמִנְהָ לָהּ – מִדּוּעַ שׁוֹנִים הֵם 107
שְׂאֵדִם אַחֲרָיָהּ בְּרָאשֶׁם. 108
מִשִּׁיבָה הַגִּמְרָא: אָמַר רַבִּי אֲבָא דְמִן קֶסְרִי, אֵינִי דוֹמָה אֲדָם חֲשׁוֹב 109
הַמִּתְבַּיֵּשׁ מִעֲצָמוֹ 110

כִּימִי רַבִּי חֲלַפְתָּא וְרַבִּי חֲנִנְיָא בֶּן תְּרִדְיוֹן, שְׁעָבֵר אֶחָד לִפְנֵי הַתִּיבָה 1
בַּתַּעֲנִית צִיּוֹר, וְנִמַּר אֵת הַכְּרִכָּה בְּכֹלָה – בְּרַכַּת 'גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל', וְלֹא 2
עָנָה אֲחֵרָיו אֲמֵן, אִלָּא בִּירוֹךְ שֶׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. לֹאֲחֵר 3
מִכֵּן הַכְּרִיז הַשֵּׁמֶשׁ תַּקְעוּ בְּחֻנְפֵיכֶם (!) תַּקְעוּ, וְהוֹסִיף וְאָמַר מִי שֶׁעָנָה 4
אֵת אֲבִירָהּ אֲכִינוּ בְּהֵר הַמּוֹרִיָּה, הוּא יַעֲנֶה אֶתְכֶם וְיִשְׁמַע בְּקוֹל 5
צַעֲקַתְכֶם הַיּוֹם הַזֶּה, וְתַקְעוּ הַכְּהֵנִים תַּקִּיעָה תְּרוּעָה וְתַקִּיעָה. לֹאֲחֵר 6
מִכֵּן אָמַר הַשְּׁלִיחַ צִיּוֹר בְּרַכַּת זְכוּרֹנוֹת, וּבִסְיוּמָה שׁוֹב הַכְּרִיז 7
הַשֵּׁמֶשׁ תְּרִיעוּ בְּנֵי אֱהֲרֹן הָרִיעוּ, וְהוֹסִיף וְאָמַר מִי שֶׁעָנָה אֵת אֲבִירָתוֹ 8
עַל יוֹם סוֹף, הוּא יַעֲנֶה אֶתְכֶם וְיִשְׁמַע בְּקוֹל צַעֲקַתְכֶם הַיּוֹם הַזֶּה, 9
וְתַקְעוּ הַכְּהֵנִים תְּרוּעָה תַּקִּיעָה וְתִרְוּעָה. וְכֵךְ הַכְּרִיז בְּסִיּוֹם כָּל 10
בְּרַכָּה מִהַבְּרֻכּוֹת הַנוֹסְפוֹת, כִּשְׁבֹּאֲחַת אוֹמַר תַּקְעוּ, וּבִשְׁנִיָּה הָרִיעוּ. 11
וּבִשְׁלִישִׁי הִדְבֵּר אֲצֵל חֲכָמִים אֲמַר, לֹא הֵינּוּ נִזְהָרִין בֶּן וְשִׁלָּה לַעֲנוֹת 12
אֲמֵן! אֵלָּא בְּשַׁעַר מוֹרָה וּבְהֵר הַבֵּית – בּוֹמָן שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ קִיִּים 13
וּנְכַסִּים לַהֲתַפְּלֵל בְּהֵר הַבֵּית דֶּרֶךְ שַׁעַר מִרְחָה, לִפִּי שֶׁאֵין עוֹנִים אֲמֵן 14
בַּמִּקְדָּשׁ, אִךְ בְּשֹׂאֵר הַמִּקְדָּמוֹת עוֹנִים אֲמֵן. 15
הַכְּהֵנִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ נִחְלָקוּ לִכ"ד מִשְׁמֹרוֹת, כָּכֵל שְׁבֹעַ עֶבֶד 16
מִשְׁמֹר אֶחָד, מִשְׁמֹר עֲצָמוֹ נִחְלָק לִשְׁבַעַה בְּתִי אֵב שְׁכָל אֶחָד עֶבֶד 17
יוֹם אֶחָד מִיָּמוֹת הַשְּׁבֹעַ. הַמִּשְׁנָה מְבֹאֵרֶת אֵם חֲיִיבִים הֵם לַהֲתַעֲנוֹת 18
בַּתַּעֲנִיּוֹת צִיּוֹר הַחֲלִים בּוֹמָן עֲבוֹדָתָם: בְּשֵׁלשׁ תַּעֲנִיּוֹת הָרָאשׁוֹנוֹת, 19
אֲנִשִּׁי מְשַׁמֵּר הָעוֹבְדִים בַּמִּקְדָּשׁ בְּאוֹתוֹ שְׁבֹעַ אִךְ לֹא בְּיוֹם הַתַּעֲנִית 20
עֲצָמוֹ, מִתְעַנֵּין מִקְצַת הַיּוֹם וְלֹא מְשַׁלְּמִין עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים, שְׁמֵא 21
תַּכְבֵּד עֲבוֹדַת הַקְּרִבָּנוֹת עַל הָעוֹבְדִים בְּאוֹתוֹ יוֹם, וְיִצְטָרְכוּ אֵלּוּ 22
לִסְיִיעָם, וְאֵם יִתְעַנּוּ לֹא יִהְיֶה לָהֶם כָּח לְעִמּוּד בַּעֲבוּדָה. וְאֲנִשִּׁי בֵּית 23
אֵב הָעוֹבְדִים בַּמִּקְדָּשׁ בְּאוֹתוֹ יוֹם, לֹא הֵיוּ מִתְעַנֵּין כָּלֵל מִפְּנֵי טוֹרַח 24
הָעֲבוּדָה. בְּשֵׁלשׁ תַּעֲנִיּוֹת הַשְּׁנֵיּוֹת הַחֲמוּרוֹת יוֹתֵר, אֲנִשִּׁי מְשַׁמֵּר 25
מִתְעַנֵּין וּמְשַׁלְּמִין עַד סוֹף הַיּוֹם, וְאֲנִשִּׁי בֵּית אֵב הָעוֹבְדִים בְּאוֹתוֹ יוֹם 26
מִתְעַנֵּין, וְלֹא מְשַׁלְּמִין עַד סוֹף הַיּוֹם. אִךְ בִּשְׁבַע תַּעֲנִיּוֹת הָאֲחֵרוֹנוֹת 27
הַחֲמוּרוֹת יוֹתֵר, אֵלּוּ וְאֵלּוּ – אֲנִשִּׁי מִשְׁמֹר וְאֲנִשִּׁי בֵּית אֵב, מִתְעַנֵּין 28
וּמְשַׁלְּמִין, דְּכָרִי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים, בְּשֵׁלשׁ תַּעֲנִיּוֹת 29
הָרָאשׁוֹנוֹת, אֵלּוּ וְאֵלּוּ – בֵּין אֲנִשִּׁי מִשְׁמֹר וּבֵין אֲנִשִּׁי בֵּית אֵב, לֹא הֵיוּ 30
מִתְעַנֵּין כָּלֵל. בְּשֵׁלשׁ תַּעֲנִיּוֹת שְׁנֵיּוֹת, אֲנִשִּׁי מְשַׁמֵּר מִתְעַנֵּין וְלֹא 31
מְשַׁלְּמִין, וְאֲנִשִּׁי בֵּית אֵב לֹא הֵיוּ מִתְעַנֵּין כָּלֵל. וּבִשְׁבַע אֲחֵרוֹנוֹת, 32
אֲנִשִּׁי מְשַׁמֵּר מִתְעַנֵּין וּמְשַׁלְּמִין, וְאֲנִשִּׁי בֵּית אֵב מִתְעַנֵּין וְלֹא מְשַׁלְּמִין. 33
הַלְכָה נֹסֶפֶת לְגַבֵּי אֲנִשִּׁי מִשְׁמֹר וּבֵית אֵב: אֲנִשִּׁי מְשַׁמֵּר הָעוֹבְדִים 34
אוֹתוֹ שְׁבֹעַ בַּמִּקְדָּשׁ, בְּיָמִים שֶׁאֵינֶם עוֹבְדִים הִרִי הֵם מוֹתְרִין לְשִׁתּוֹת 35
יֵין בְּלִילוֹת, אֲכָל לֹא בְּיָמִים, שְׁמֵא תַּכְבֵּד הָעֲבוּדָה עַל הָעוֹבְדִים 36
בְּאוֹתוֹ יוֹם, וְיִצְטָרְכוּ אֵלּוּ לִסְיִיעָם, וְשִׁתּוּי יֵין אֲסוּרִים בַּעֲבוּדָה. 37
וְאֲנִשִּׁי בֵּית אֵב אֵינֶם מוֹתְרִים לֹא בְּיוֹם עֲבוֹדָתָם וְלֹא בְּלִילָה שְׁאֲחֵרִיו, 38
שֶׁאִף בְּלִילָה הֵיוּ עוֹסְקִים בַּעֲבוּדָה. 39
דִּין נֹסֶף: אֲנִשִּׁי מְשַׁמֵּר הָעוֹבְדִים בַּמִּקְדָּשׁ אוֹתוֹ שְׁבֹעַ, וְאֲנִשִּׁי מְשַׁמֵּר 40
– שְׁעוּמִדִּים וּמִתְפַּלְּלִים עַל הַקְּרִבָּנוֹת הַבָּאִים אוֹתוֹ שְׁבֹעַ שִׁיתְקַבְּלוּ 41
לִרְצוֹן, אֲסוּרִין מִלְּכַפֵּס שַׁעֲרֵם וּמִלְּכַפֵּס בְּגִדֵּיהֶם בְּאוֹתוֹ שְׁבֹעַ, וּבְיָוִם 42
חֲמִישִׁי מוֹתְרִין, מִפְּנֵי כְבוֹד הַשַּׁבָּת. 43
תִּיקְנוּ חֲכָמִים לְנַהוֹג בְּיָמִים בָּהֶם אִירְעוּ נִיסִים לְעַם יִשְׂרָאֵל כִּימִים 44
טוֹבִים וְאֲסוּרוֹ לַהֲתַעֲנוֹת בָּהֶם, וּבְנִיסִים גְּדוֹלִים יוֹתֵר אֲסוּרוֹ אִף 45
לְהַסְפִּיד. יָמִים אֵלּוּ מְנוּיִים בְּמַגִּילַת תַּעֲנִית. הַמִּשְׁנָה מְבֹאֵרֶת אֵת 46
דִּינָם שֶׁל הַיָּמִים שֶׁלִּפְנֵיהֶם וְלֹאֲחֵרֵיהֶם: כָּל יוֹם הִתְּבוּב בְּמַגִּילַת 47
תַּעֲנִית דָּלָא לְמַסְפִּיד – שֶׁלֹּא לְהַסְפִּיד בּוֹ, אִף בְּיוֹם שֶׁלִּפְנֵי אֲסוּר 48
לְסוּפֹד, שְׁמֵא יִבְאוּ לְסוּפֹד אִף בְּיוֹם טוֹב עֲצָמוֹ. אֲבָל בְּיוֹם שֶׁלִּאֲחֵרָיו 49
מוֹתֵר. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, בֵּין לִפְנֵי וּבֵין לִאֲחֵרָיו אֲסוּר. כָּל יוֹם שֶׁכְּתוּב 50
רַק דָּלָא לַהֲתַעֲנוֹתָא – שֶׁלֹּא לַהֲתַעֲנוֹת בּוֹ, בֵּין לִפְנֵי וּבֵין לִאֲחֵרָיו 51
מוֹתֵר לַהֲתַעֲנוֹת. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, לִפְנֵי אֲסוּר וְלִאֲחֵרָיו מוֹתֵר. 52
אֵין גּוֹרֵרִין תַּעֲנִית עַל הַצָּבֹר בְּתַחֲלָה בְּחֲמִישִׁי – שֶׁהַתַּעֲנִית הָרָאשׁוֹנָה 53
תְּחִיל בְּיוֹם חֲמִישִׁי, שֶׁלֹּא לְהַפְּקִיעַ הַשְּׁעָרִים – שֶׁלֹּא יַעֲלוּ בַּעֲלֵי 54
הַחֲנוּיֹת אֵת מִדְּרֵי הַמּוֹזֵן, כִּשְׁרִירוֹ בְּמוֹצָאֵי הַתַּעֲנִית שְׁקוּנִים מִזֶּן 55
רַב לְסַעוֹדֹת מוֹצָאֵי הַתַּעֲנִית וּלְשַׁבָּת, וְיִסְכְּרוּ שְׁבֹא רַעַב לְעוֹלָם. 56